

NITYĀNANDA TRAYODAŚĪ

*Śrī Śrīmad Bhaktivedānta
Nārāyaṇa Gosvāmī Mahārāja*

Er was eens een barbier (kapper), die hier en daar uitnodigingen uitreikte. In vroeger tijden deden barbieren dit voor families. Als er een huwelijk of een festival was, gingen ze aan iedereen uitnodigingen rondbrengen en daarmee konden ze een beetje extra geld verdienen. Maar deze barbier ging nooit zonder zijn gereedschap, zoals een scheermes, scharen en een kam, op stap.

Toen hij onderweg was, kwam hij door een oerwoud, waar hij een leeuw op het pad zag liggen. De leeuw viel hem niet aan, maar tilde alleen zijn poot op en likte eraan. Eerst was de barbier bang, maar daarna dacht hij, "Het lijkt wel, of hij iets in zijn poot heeft, waardoor hij me niet aanvalt." Dus de barbier ging een beetje dichterbij en zag, dat er een lange doorn diep in zijn poot zat, waardoor de leeuw erg te lijden had. Met behulp van zijn instrumenten bewoog hij de doorn een beetje en haalde hem er voorzichtig uit. Er was wat bloed uit de wond gelopen, dus hij gebruikte ook wat jodium, verbond de poot van de leeuw in een paar medicinale bladeren en wandelde verder.

Er gingen drie of vier jaar overheen. Toen op zekere dag werd diezelfde barbier per abuis gearresteerd voor een ernstige misdaad, zoals moord. Zijn zaak werd voor de koning gebracht, die zei, "Een aantal dagen geleden hebben we in het oerwoud een leeuw gevangen. Gooi die

crimineel in het hok van de leeuw. De leeuw eet hem op – klaar. Voor hem is geen andere straf denkbaar. Gooi hem voor de leeuw!"

De barbier werd in de kooi van de leeuw gegooid en meteen stond de leeuw grommend op. Maar toen hij bij de barbier in de buurt kwam, begon hij te spinnen en ging naast hem zitten. Dit was dezelfde leeuw, bij wie de barbier een doorn uit zijn poot had verwijderd. Na zoveel jaren kon de leeuw de barbier nog herkennen en daarom viel hij hem niet aan. De koning zei, "Dit wrede dier valt hem niet aan? Hoe kan dat?" Toen dacht hij, "Nu begrijp ik het. Omdat ik een fout heb gemaakt door deze man te arresteren, doodt de leeuw hem niet. Als de leeuw deze straf niet uitvoert, zou ik hem ook niet moeten straffen." De koning liet de barbier vrij, betoonde hem zijn respect en vroeg om vergeving.

Zelfs in een dier is zoveel dankbaarheid aanwezig en Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī zegt, dat Nityānanda Prabhu's dankbaarheid hetzelfde is. In één minuut verwijderde de barbier een doorn uit zijn poot en zoveel jaren lang bleef de leeuw hem dankbaar. Dat dier, dat zo wreed is, dat het ontelbaar veel andere dieren doodt en ook mensen eet, bleef zijn hele leven dankbaar en we zien dezelfde kwaliteit van dankbaarheid in het leven van Nityānanda Prabhu.

In *Śrī Caitanya-caritāmṛta* geeft Kṛṣṇadāsa Kavirāja Gosvāmī een voorbeeld van de manier, waarop Nityānanda Prabhu, die Bhagavān Zelf is, iemand dankbaar is. Hij zegt, dat er bij gelegenheid gedurende dag en nacht constant een festival met *kīrtana* gaande was. Vaiṣṇava's, die zowel dichtbij als veraf woonden, waren uitgenodigd en iedereen kwam er naartoe. Onder hen was een eeuwige metgezel van Nityānanda Prabhu genaamd Mīnaketana Rāmadāsa. Zijn natuur was dusdanig, dat zijn genade niet gemakkelijk kon worden herkend, maar degenen,

die hem begrepen, konden het wel zien. Over het algemeen, als een geliefd persoon komt, bied je hem *praṇāma* aan. Maar in plaats daarvan sloeg hij iemand met de fluit, die hij altijd in zijn hand had, en die persoon er voer dat als een grote zegen. Wanneer hij zijn voet op iemands hoofd zette, namen ze aan, dat er vanaf die dag groot geluk in hun leven zou komen. Soms gaf hij iemand een dreun en zei dan, "Waar heb jij al die tijd gezeten?" Maar degenen, die het begrepen, wisten, "Wie hij ook vandaag te pakken heeft gehad, ontvangt rechtstreeks de genade van Nityānanda Prabhu." Dus de *kīrtana* was gaande en wanneer Mīnaketana Rāmadāsa eraan kwam, stond iedereen op, bood zijn *praṇāma* aan en verwelkomde hem. Hij kon op de schouders klimmen van de ene persoon, hij kon de ander met zijn fluit slaan en weer iemand anders op zijn rug timmeren. De tranen rolden hem altijd over de wangen en hij brulde voortdurend, "Nityānanda Prabhu *kī jaya!*"

De *pūjārī* daar was min of meer gestudeerd en wanneer Mīnaketana Rāmadāsa binnenkwam, terwijl iedereen was gaan staan en *praṇāma* aanbood, stond deze *pūjārī* niet op en sprak ook niet tegen hem. Dus Mīnaketana Rāmadāsa zei lachend tegen hem, "Hier hebben we de tweede Romaharṣaṇa!",¹ waarna hij geabsorbeerd raakte in het bezingen van de glorie van Nityānanda Prabhu. Iedereen was keihard *kīrtana* aan het zingen en toen het was beëindigd, zei de broer van Kavirāja Gosvāmī, "Jullie zingen altijd over de glorie van Nityānanda Prabhu, maar waarom bezingen jullie niet de glorie van Caitanya Mahāprabhu?" Toen Mīnaketana Rāmadāsa dit hoorde, werd hij ongemakkelijk.

---

¹ Romaharṣana is een persoonlijkheid, die Baladeva Prabhu beledigde bij een vuuroffer, dat werd uitgevoerd in Naimisarāṇya, zoals wordt beschreven in Hoofdstuk 78 van het Tiende Canto van *Śrīmad-Bhāgavatam*.

Die man dacht, dat er enig verschil is tussen Nityānanda Prabhu en Caitanya Mahāprabhu. Maar er zijn zoveel verhalen en glorie van Nityānanda Prabhu, die allemaal zijn gerelateerd aan Caitanya Mahāprabhu. Als iemand de glorie van Śrīmatī Rādhikā bezingt, bezingen ze dan niet ook de glorie van Kṛṣṇa? Voor Kṛṣṇa is Rādhikā de liefste van iedereen en Haar dienst is de beste van allemaal. Door de glorie van Rādhikā te bezingen, prijs je onmiskenbaar de glorie van Kṛṣṇa. En op dezelfde manier kun je niet anders dan Śrī Rādhā en Kṛṣṇa eren in het beschrijven van de glorie van Caitanya Mahāprabhu.

De broer van Kavirāja Gosvāmī ging door, "Je bent er een hoor, altijd maar chanten 'Nityānanda, Nityānanda' en niet Mahāprabhu verheerlijken. Altijd 'Nityānanda, Nityānanda', maar hīj trouwde, terwijl Mahāprabhu *sannyāsa* nam en Zijn huis en familie achterliet."

Toen hij dit hoorde, brak Mīnaketana Rāmadāsa zijn fluit en verliet de plek. Hij was zo ongelukkig, dat hij zijn dierbaarste bezit kapot maakte en vertrok. Op dat moment dacht Kavirāja Gosvāmī bij zichzelf, "Nu gaat er zeker iets ongunstigs met mijn broer gebeuren. Hoe kan er na dit incident nog iets gunstigs in zijn leven gebeuren?"

Geleidelijk ging alles van zijn broer te gronde. Wat bedoelen we met 'te gronde'? Zijn *bhakti* verdween. Door de genade van heiligen krijg je *bhakti*, maar als je die heiligen ongenoegen bezorgt, kan onze belangstelling voor *bhakti* dan blijven bestaan? Nee. Alles werd voor hen teniet gedaan en hij werd een atheïst, dus Kavirāja Gosvāmī dacht, "Ik blijf niet omgaan met een atheïst. Ik kan hem niet langer als mijn broer beschouwen. Als men *kṛṣṇa-bhakti* niet is toegenege, is een vriend geen vriend, een moeder geen moeder, een vader geen vader en een familielid is geen familie. Ik wil helemaal geen contact meer met hem hebben." Later in diezelfde nacht, om

ongeveer drie of vier uur, nam hij de beslissing om te vertrekken en ging daar heel ontstemd vandaan.

Toen hij in het dorp Jhamatpur aankwam, ging Kavirāja Gosvāmī zitten om te rusten en begon te peinzen, "Ik kan hier niet blijven. Waar moet ik naartoe?" Terwijl hij over zijn situatie zat na te denken, dommelde hij in slaap. Toen verscheen Nityānanda Prabhu in zijn droom. In zijn hand had hij een gouden stok. Zijn gedaante was heel groot en had een donkere glans. Hij had in één oor een oorring en zijn schoonheid was geweldig, zoals die van Baladeva in *kṛṣṇa-līlā*. Hij zei, "Waarom zit je te huilen? Waarom ben je bedroefd? Sta op, sta op! Ga naar Vṛndāvana! En plaats daar de voeten van Rūpa en Sanātana op je hoofd. Ga! Heb je je broer voor mij verlaten? Ik ben heel tevreden met jou. Een ware broer is iemand, die *bhakti* kan geven, een vader is iemand, die instructies over *bhakti* kan geven en een moeder is iemand, die inspiratie geeft voor *kṛṣṇa-bhakti*. Jouw broer heeft mij een beetje beledigd en daarvoor heb ik hem voor altijd verlaten? Ik ben zeer tevreden. Ga na Vṛndāvana. Daar krijg je *darśana* van Govinda, Madana-mohana en Gopīnātha. Je krijgt daar de genade van Rūpa en Sanātana en ook de genade van Vṛndāvana-dhāma zelf. Ga!"

En zo schreef Kavirāja Gosvāmī, "Alles, dat ik deed, was mijn broer verlaten en daarvoor heeft Nityānanda Prabhu me zo een immense genade gegeven! Door die genade heb ik *darśana* van Vṛndāvana-dhāma gekregen."

Welke soort *darśana* kreeg hij – zoals wij? Dit is de soort *darśana* die hij kreeg: hij zag Kṛṣṇa de koeien meenemen om te grazen, de *gopīs*, die met dorstige ogen naar Kṛṣṇa zochten en de *līlā* van Śrī Rādhā en Kṛṣṇa. En wat is de betekenis van de genade van Rūpa en Sanātana? Door de genade van Sanātana kreeg Kavirāja Gosvāmī *sambandha-jñāna* en schriftuurlijke kennis, maar zelfs al beschikt men over deze kennis, hoeft er nog geen *rāsa* te

zijn. Door de genade van Rūpa Gosvāmī kreeg hij kennis van *rāsa* en toen kon hij zulke boeken componeren als *Śrī Caitanya-caritāmṛta* en *Govinda-līlāmṛta*, waarin zoveel *rāsa* wordt beschreven. De genade van Rūpa Gosvami heeft dit allemaal mogelijk gemaakt.

In deze wereld blijft zelfs een dier zijn leven lang schuldig aan iemand, die een doorn uit zijn poot haalt. Op dezelfde manier zijn wij verschuldigd aan onze *guru* en de Vaiṣṇava's. Hoe kunnen we ondankbaar zijn tegen degenen, die hebben getracht de doorn van materiële gehechtheid uit ons te verwijderen en die hebben geprobeerd ons te verleiden om *bhakti-rāsa* te drinken? Zulke *gurus* en Vaiṣṇava's moeten we altijd dankbaar zijn. Als op een dag *gurudeva* een beetje streng tegen ons is en we worden binnen een minuut ondankbaar en denken, "Oh, hij heeft voor mij geen genegenheid meer", welk een miserabel levenslot is dat. We blijven altijd schuldig aan *gurudeva* en de Vaiṣṇava's en we kunnen deze schuld nooit aflossen. Als men deze uitspraak van Kṛṣṇadāsa Kavirāja niet begrijpt, is dat zijn grote ongeluk; maar iemand, die dit wel begrijpt, zal zijn schuldenlast zijn hele leven niet vergeten. Zelfs wanneer hij sterft, vergeet hij het niet en in zijn volgende geboorte zal hij het zich herinneren.

Deze dankbaarheid is een van de belangrijkste eigenschappen van Bhagavān zelf. Hoewel Nityānanda Prabhu Bhagavān zelf is, raakt hij op dezelfde manier aan iemand verschuldigd als Kṛṣṇa aan de *gopīs* verschuldigd raakte.

*na pāraye 'ham niravadya-samyujām
sva-sādhū-kṛtyām vibudhāyusāpi vaḥ
yā mābhajan durjara-geha-śṛṅkhalāḥ
samvṛścyā tad vaḥ pratiyātu sādhunā*

Śrīmad-Bhāgavatam (10.32.22)

Zelfs in een lange levensduur als die van de halfgoden ben Ik niet in staat jullie terug te betalen, want jullie hebben allemaal jullie huis en familie verlaten om Mij te dienen. Laat daarom jullie eigen glorieuze daden jullie compensatie zijn.

Op dezelfde manier zegt Nityānanda Prabhu, "Hij heeft de ketenen van materiële gehechtheid verbroken en is gekomen om betrekking te nemen in mijn dienst. Hij geeft niets om het wereldse leven. Kan ik ooit degenen achterlaten, die hun familie, geld en bezittingen hebben opgegeven om *bhajana* te gaan doen? Daartoe zal ik nooit in staat zijn."

Kavirāja Gosvāmī heeft ook geschreven,

*saṅkarṣaṇaḥ kāraṇa-toya-śāyī
garbhoda-śāyī ca payobdhi-śāyī
śeṣaś ca yasyāṁśa-kalāḥ sa nityā-
nandākhya-rāmaḥ śaraṇaṁ mamāstu*

Śrī Caitanya-caritāmṛta (Ādi-līlā 5.7)

Moge Śrī Nityānanda Prabhu mijn toevucht zijn. Saṅkarṣana, Śeṣanāga, Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, Garbhodakaśāyī Viṣṇu en Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu zijn Zijn volkomen delen en de delen van Zijn volkomen delen.

In Vaikuṅṭha bestaan verschillende secties op hetzelfde niveau en andere secties liggen op hogere niveau's. Incarnaties, zoas Nṛsimha, Kalki en Vāmana bevinden zich in Vaikuṅṭha-dhāma op hetzelfde niveau. Ze delen dezelfde 'vloer', maar beschikken over hun eigen specifieke kamers. Het laagste punt is de Virajā, daarboven is Siddhaloka, dat wordt gekend als het buitenste gedeelte van Vaikuṅṭha. Aan de vijanden, die worden gedood door Bhagavān, wordt die bestemming toegekend. Siddhaloka is ook voor degenen, die *ahaṁ brahmāsmi* chanten, waarbij ze denken, dat de *jīva* uiteindelijk met

Brahman samensmelt. Maar de *jīvas* kunnen hun individualiteit niet verliezen. Dat ze uiteindelijk één worden is een grote leugen. Ja, ze komen bij elkaar, zoals toegewijden elkaar ontmoeten en *hari-kathā* delen. Zoals Kṛṣṇa samenkomt bij de *gopīs*, de *gopas*, Yaśodā en Nanda Bābā, en als Rāmacandra samenkomt met Hanumān – deze ontmoetingen en samenkomsten hebben plaats, maar is het ontmoeten een éénwording? Nergens wordt een dergelijk voorbeeld aangetroffen. Samenkomen, ja – maar ze blijven individueel. De *jīva* wordt nimmer Brahman. Veel befaamde *paṇḍitas* en geleerden steunen deze theorie en duizenden mensen komen naar hun lezingen luisteren. Ze zeggen, dat er niets gelijk is aan *kṛṣṇa-bhakti* en dat de *bhakti* van de *gopīs* de beste is en dat iedereen, die toewijding bereikt, zoals die van de *gopīs*, één wordt met Brahman. Deze soort *hari-kathā* is volkomen onzin. Ze misleiden de mensen en daarom moeten we zulke functies niet bijwonen, waar ze zeggen, dat we één worden met Rādhā-Kṛṣṇa.

Boven Siddhaloka is Sadāśivaloka en daarboven is Nārāyaṇa-dhāma, waar de bevrijde vierarmige toegewijden resideren. *Sālokya*, *sāmīpya*, *sārūpya* en *sārṣṭi* – de toegewijden beschikken daar over deze vier typen bevrijding en blijven dichtbij Nārāyaṇa om hem in *aiśvarya-bhāva*, het sentiment van grote rijkdom en vermogens, te dienen. Daar dichtbij zijn miljoenen speciale kamers en daar verblijven Varāha, Nṛsimha, Kalki en alle andere incarnaties. Zodra er een noodzaak is, komen ze naar deze wereld; anders blijven ze daar en aanvaarden diensten van hun toegewijden. Daarboven is de wereld van Rāmacandra en daarboven is de wereld van Kṛṣṇa, die we kennen as Goloka. Door dit Goloka te noemen, kan verwarring ontstaan, dus ik zal proberen dit iets op te helderen.

Toen Indra de *abhiṣeka* van Kṛṣṇa uitvoerde, bracht hij Surabhi daar naartoe. Dus de woonplaats van Surabhi is

Goloka, nietwaar? Maar denk niet, dat Indra haar uit Goloka Vṛndāvana haalde. In deze *brahmāṇḍa* en in iedere *brahmāṇḍa* is Hariloka, de residentie van Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu. De halfgoden kunnen geen rechtstreekse *darśana* van Viṣṇu krijgen, maar soms krijgt Brahmā in zijn meditatie zijn *darśana* en ontvangt de kracht om te scheppen en de wereld te beschermen. Op die manier heeft iedere *brahmāṇḍa* zijn eigen Goloka en dit wordt ook Surabhiloka of Śvetadvīpa genoemd. Indra kan alleen tot daar gaan en hij haalde Surabhi daar vandaan en zei, "Jij bent *gomātā*, dus bid alsjeblieft voor mij tot Kṛṣṇa."

Daarom zijn deze Goloka en Goloka Vṛndāvana niet één en dezelfde. En zo is de Navadvīpa-dhāma in de spirituele wereld ook bekend als Śvetadvīpa, maar is afgescheiden van de Śvetadvīpa binnen deze *brahmāṇḍa*, waarin Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu resideert.

De lagere sectie van Goloka-dhāma, beneden Dvārakā, is *svakīya-bhāva*. Er hebben daar spel en vermaak van Rādhā-Kṛṣṇa plaats, maar daar zijn Rādhā-Kṛṣṇa als een uitbreiding van Lakṣmī-Nārāyaṇa in het sentiment van grote vermogens en rijkdom. Dit is de bestemming van degenen, die *arcana* van Rādhā-Kṛṣṇa uitvoeren in *vaidhī-bhakti*. Degenen, die *arcana* van Rādhā-Kṛṣṇa uitvoeren door middel van *vaidhī-bhakti* gecombineerd met *rāgānugā* gevoelens, gaan ofwel naar Mathurā of naar Dvārakā. En degenen, die 'gretig' zijn en *rāgānugā* volkomen volgen in haar zuivere vorm gaan naar Goloka Vṛndāvana. Dat gebied heeft de vorm van een lotusbloem en het centrum van die lotus is het Huis van Nanda. Toegewijden, die volkomen zijn geabsorbeerd in *rāgānuga-bhakti* krijgen daar posities in het spel van Kṛṣṇa, hetzij als gezelschap van Kṛṣṇa, wanneer Hij de koeien mee uit neemt om te grazen, of als vriendinnen van Rādhikā. Dit is de hoogste bestemming.

Daar wordt Kṛṣṇa gekend als Vṛndāvana-bhīhārī, Govinda, Śyāmasundara en Gopīnātha, en Zijn eerste extensie is Baladeva. Kṛṣṇa's stok, de pauweveer in Kṛṣṇa's kroon, alle attributen van Kṛṣṇa, alle attributen van de *gopīs*, Vṛndāvana-dhāma – al deze zaken worden gemanifesteerd door *sandhinī-śakti* en de belichaming van dat vermogen is Baladeva Prabhu. De belichaming van *hādinī-śakti* is Rādhikā en Kṛṣṇa is de eigenaar van *cit-śakti*. Deze drie samen zijn *sac-cid-ānanda*, de complete vorm van Kṛṣṇa. Rādhikā noch Baladeva zijn van Hem afgescheiden; samen zijn ze één.

Uit Baladeva Prabhu alleen worden alle eeuwig perfecte toegewijden van Kṛṣṇa manifest. Wanneer Kṛṣṇa naar Dvārakā gaat, wordt Hij Vāsudeva, de zoon van Vāsudeva. En in Dvārakā voelt ook Baladeva, dat hij de zoon is van Devakī, maar in zijn oorspronkelijke identiteit is hij de zoon van Rohiṇī en in hoogste instantie is Nanda Bābā de vader van Baladeva. Niet, dat iemand ooit de vader van Baladeva kan zijn, zoals er vaders en zonen in deze wereld zijn, maar Nanda Bābā heeft de identiteit om zijn vader te zijn. Nanda Bābā heeft de sterkste identiteit om de vader te zijn van zowel Kṛṣṇa als Baladeva – gewone, wereldse geleerden kunnen dit feit niet aanvaarden. Ze kunnen niet begrijpen, dat in wie ook de identiteit om Kṛṣṇa's vader te zijn het meest intens is, die persoon uiteindelijk als Zijn vader wordt beschouwd. Meestal wordt door hen geopperd, dat Kṛṣṇa de zoon is van Vāsudeva, maar heel weinigen van hen aanvaarden, dat Hij werkelijk Nanda-nandana is.

Dus Baladeva Prabhu is de *vaibhava-prakāśa* van Kṛṣṇa en hij verleent constant service aan Kṛṣṇa. Service aan Kṛṣṇa is alles voor hem, of het nu in Vṛndāvana is, of in Mathurā of in Dvārakā. Wanneer ze naar Mathurā en Dvārakā gaan, waarbij ze identieke vormen aannemen, worden ze de primaire *catur-vyūha*: Vāsudeva, Saṅkarṣa-

na, Pradyumna en Aniruddha. Dan is er een tweede *ca-tur-vyūha* en van de wortel Saṅkarṣaṇa komt Mahā-Saṅkarṣaṇa. Van Mahā-Saṅkarṣaṇa komt Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, van Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu komt Garbhodakaśāyī en Garbhodakaśāyī wordt Kṣīrodakaśāyī. Daarna expandeert Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu in ontelbaar veel vormen als de getuige in het hart van alle levende wezens, Paramātmā. Diezelfde Baladeva is in ons hart als de getuige in zijn *vyasti* (uitbreiding) als de *antaryāmī* Kṣīrodakaśāyī. *Kṣīra* betekent melk, en zoals onze moeder ons voedt door melk te geven, zo ondersteunt en voedt hij ons ook.

Vlakbij Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu zijn Brahmā en Śaṅkara en door zijn vermogen en verlangen hebben schepping en destructie van de materiële universa plaats. Evenals Śeṣanāga heeft hij miljoenen en miljoenen hoofden en hij heeft miljoenen en miljoenen universa op zijn hoofden als mosterdzaden, terwijl hij tevens de vorm van de bedden aanneemt, waarop alle drie *puruṣa-avatāras* liggen.

De zes soorten expansies van Baladeva Prabhu zijn dus als volgt: van zijn oorspronkelijke vorm in Vṛndāvana komt de wortel Saṅkarṣaṇa in Mathurā en Dvārakā, daarna Mahā-Saṅkarṣaṇa in Vaikuṅṭha, daarna Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu, Garbhodakaśāyī Viṣṇu, Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu en tenslotte Śeṣa. Iemand, die deze diepe waarheden kent, hoeft nooit meer de kringloop van geboorte en dood binnen te gaan.

De *puruṣa-avatāra* wordt *puruṣa* genoemd, omdat hij betrokken is bij de schepping van de materiële wereld. Hij komt indirect in contact met *māyā* ten behoeve van schepping en bestuur, maar hijzelf blijft ervan afgescheiden. Ja, hij is aanwezig in alle zielen, maar tegelijkertijd is hij in niemand aanwezig. Hij doet alles en hij inspireert anderen om alles te doen, maar tegelijkertijd doet hij niets. Daarom wordt hij *puruṣa-avatāra* genoemd. Uit

deze *puruṣa-avatāra* komen de *manvantara-avatāras*, *yuga-avatāras* en zoveel andere incarnaties voort. Ze komen voort uit Kāraṇodakaśāyī Viṣṇu of uit Garbhodakaśāyī Viṣṇu, die ook *avatārī* kunnen worden genoemd, hetgeen betekent, dat er *avatāras* uit hen voortkomen.

Wanneer Kṛṣṇa in een van Zijn vormen naar deze wereld gaat, komt Baladeva Prabhu in de vorm van de *dhāma* en de eeuwige metgezellen ook mee. Voordat Kṛṣṇa afdaalt om spel in Vṛndāvana uit te voeren, gaat Baladeva in het hart van Devakī zitten en is in de vorm van Saṅkarṣana in haar baarmoeder aanwezig en dan pas kan Kṛṣṇa Zichzelf manifesteren. Daarom komt Baladeva eerst in de vorm van de *dhāma* en verleent op die manier service aan Kṛṣṇa.

Als iemand zegt, dat Kṛṣṇa een incarnatie is van Kāraṇodakaśāyī en iemand anders zegt, dat Hij een incarnatie is van Garbhodakaśāyī, veroorzaakt dat onnodige verwarring. Hier en daar treft je zulke beschrijvingen aan. Of soms wordt Kṛṣṇa beschreven als te zijn geboren uit het haar van Nara-Nārāyaṇa – Keśa-avatāra, een incarnatie van Nara-Nārāyaṇa. We kunnen deze uitspraken tegenkomen, maar eigenlijk,

*ete cāṁśa-kalāḥ puṁśaḥ
kṛṣṇas tu bhagavān svayam*

Śrīmad-Bhāgavatam (1.3.28)

Alle incarnaties van Bhagavān zijn hetzij volkomen delen of delen van volkomen delen van de *puruṣa-avatāras*. Maar Kṛṣṇa is Svayam Bhagavān Zelf.

Als wordt gezegd, dat Kṛṣṇa Zelf een incarnatie is, is dat hetzelfde, als wanneer een oude dame de zegen geeft aan Minister President door te zeggen, "Mijn jongen, opdat jij op zekere dag de Commissaris van Politie mag worden." Voor zover haar kennis reikt, is dat de hoogste

post van allemaal. De dame heeft dat met liefde gezegd, maar ze weet niet welke positie hoger is. Op dezelfde manier zeggen sommigen, dat Kṛṣṇa een incarnatie is van Garbhodakaśāyī of Kṣīrodakaśāyī Viṣṇu.

Toen Śrī Rāmacandra neerdaalde, kwam Baladeva als Lakṣmaṇa. Het spel van Rāmacandra is zo vol afgescheidenheid en zelfopoffering, dat het iedereen aan het huilen maakt. Schijnbaar zonder reden verliet hij Sitā-devī, niet één keer, maar twee keer. Lakṣmaṇa had niet gewild, dat Rāma het oerwoud introk en daarom, terwijl ze in ballingschap waren, zei hij tegen Rāma, "Ik beschouw Mahārāja Daśaratha niet langer als onze vader. Hij is buitengewoon mannelijk en wordt beheerst door een vrouw; en op zijn oudedag is zijn intelligentie afgenomen. Ik zou hem eigenlijk moeten ombrengen! Kijk – daar komt iemand aan! Als het Bharata is, zal ik hem ook vermoorden!"

Bharata was gekomen om Rāma gerust te stellen, maar toen Lakṣmaṇa een boom inklom en al die legers zag, werd hij ontzettend boos. Hij pakte zijn pijl en boog en legde aan. "Wat ga jij doen?" vroeg Rāma. "Tegen wie ga je vechten?"

Lakṣmaṇa zei, "Bharata komt hier naartoe met opgestreken zeil. Hij wil jou uit de weg ruimen, zodat er geen obstakel meer is voor zijn koningschap! Daarom ga ik er naartoe en met één pijl leg ik ze allemaal om!"

Maar Rāma dacht, dat dit berustte op een misverstand, dus hij vertelde Lakṣmaṇa een verhaal. Er was eens een vrouw, die een mangoeste (soort civetkat, roofdier) groot bracht met het doel om haar huishouding tegen slangen te beschermen. Ze bracht iedere dag haar kinderen in slaap op het bed en zette de grote kat erbij, voordat ze de deur uitging. Op een dag, toen ze weg was, kwam er een slang, die zin had de kinderen te bijten. De kat had een duchtig gevecht met de slang en kon hem

met grote moeite doodbijten om de kinderen te beschermen. De kat was daarna zeer met zichzelf ingenomen en ging buiten zitten wachten op zijn baas, terwijl er nog wat bloed uit het gevecht aan zijn bek hing. De vrouw kwam terug en de kat ging voor haar staan en zei "ku-ku-ku". De vrouw zei, "Waar komt dat bloed vandaan? Heb je de kinderen aangevallen en pijn gedaan?" Met grote haast pakte ze een stok en sloeg de kat dood. Toen ging ze het huis binnen en zag de kinderen zitten spelen; de dode slang lag er niet ver vandaan. Toen ze haar stommititeit inzag, begon ze te treuren.

Dus Rāma zei tegen Lakṣmaṇa, "Jouw toestand is precies hetzelfde. Wacht eerst af en kijk hoe de zaken erbij staan; laat Bharata maar komen. Zelfs de Aarde zelf kan zelfzuchtig zijn, maar Bharata is nooit zelfzuchtig. Er is nergens in deze wereld een voorbeeld van liefde, zoals die van Bharata. Dus laat hem maar komen."

Toen Bharata was aangekomen, viel hij aan de voeten van Rāma en begon hem gerust te stellen. Toen hij Bharata *praṇāma* aan Rāma zag aanbieden, realiseerde Lakṣmaṇa zijn vergissing. Toen Bharata weer vertrok, benaderde Lakṣmaṇa hem onder vier ogen en viel aan zijn voeten. Toen Bharata hem optilde en hem omhelsde, zei Lakṣmaṇa, "Ik heb een grote overtreding aan je voeten begaan. Ik was niet in staat om je aardig te vinden, om van je te houden" en hij begon bitter te wenen.

Een andere keer tijdens hun ballingschap in het oerwoud droeg Rāma Lakṣmaṇa op om hout te brengen, toen Sītā het vuur wilde binnengaan. Lakṣmaṇa werd vreselijk boos, maar Rāma zei, "Een dienst verlenen in het oerwoud is de hoogste service. Jij bent altijd de dienaar." Lakṣmaṇa aanvaardde de opdracht van Rāma, maar hij dacht, "Ik maak een fout door zijn opdracht op te volgen." Niettemin hij bracht hout en Sītā-devī ging het vuur binnen. Dit was natuurlijk een voorwendsel, waarbij

de ware Sītā eruit kwam en de onechte Sītā verdween, maar toch, op het eind legde Lakṣmaṇa een gelofte af, "Ik kom nooit meer terug als jouw jongere broertje, maar alleen nog als jouw oudere broer. Dan liggen de zaken anders en dan ben jij niet langer in staat om mij op deze manier te behandelen."

En zo kwam hij in het spel van Kṛṣṇa as Baladeva en in het spel van Mahāprabhu als Nityānanda Prabhu, beide keren de oudere broer. Zoveel spel en vermaak konden worden uitgevoerd alleen als oudere broer, die in de positie van een jongere broer niet mogelijk zouden zijn geweest. Indien Nityānanda Prabhu niet aanwezig was geweest, zou zoveel spel en tijdverdrijf van Mahāprabhu verborgen gebleven zijn.

Hij was Mahāprabhu's dienaar, Zijn broer en ook Zijn *guru*. Hoe werd hij de *guru* van Mahāprabhu? Mahāprabhu's *guru* was Īśvara Purī, de *guru* van Īśvara Purī was Mādhavendra Purī en de *guru* van Mādhavendra Purī was Lakṣmīpati Tīrtha. Nityānanda Prabhu was ook een leerling van Lakṣmīpati Tīrtha, maar omdat zijn *guru* deze wereld verliet, toen hij nog jong was, kreeg Nityānanda Prabhu praktisch alle instructie van Mādhavendra Purī. Een ieder, die instructie geeft met betrekking tot *bhakti*, is de vertegenwoordiger van Bhagavān en daarom heeft Nityānanda Prabhu Mādhavendra Purī altijd als zijn primaire *guru* beschouwd. Toen Mādhavendra Purī zijn *guru* werd, werd Īśvara Purī zijn godsbroeder en sinds die tijd stond Nityānanda Prabhu op het niveau van Mahāprabhu's *guru* en Mahāprabhu gaf hem overeenkomstig respect.

Hoewel we zien, dat Nityānanda Prabhu drie relaties met Mahāprabhu had – als dienaar, als broer en als *guru* – beschouwde Nityānanda Prabhu zichzelf desondanks altijd alleen als dienaar.

Op momenten, dat Mahāprabhu was verzonken in *kīrtana*, was het meestal Nityānanda Prabhu, die Hem beschermde. Als Mahāprabhu aan het dansen was op Zijn gebruikelijke wijze, ving Nityānanda Prabhu Hem op voor Zijn eigen bescherming, maar alleen wanneer Mahāprabhu verzonken raakte in *rādhā-bhāva* kon Nityānanda Prabhu Hem niet aanraken.

Nityānanda Prabhu gaf allerlei soorten service en volgde altijd de opdrachten van Mahāprabhu. Mahāprabhu zei tegen hem, "Ga alsjeblieft naar Bengalen! De *brāhmaṇas* daar zijn ontzettend arrogant en voeren geen *bhajana* van Bhagavān uit. Predik iets onder de *brāhmaṇa* klasse, maar predik het meeste tegen degenen, die worden beschouwd als gevallen in de samenleving, want deze lieden zijn niet echt gevallen. Iedere ziel heeft het recht om *bhagavad-bhajana* uit te voeren. Ga alsjeblieft." Dus Nityānanda Prabhu ging er naartoe, predikte van dorp tot dorp en maakte van iedereen een discipel.

Nityānanda Prabhu ging eens met een groep predikanten langs de weg, waarbij ze in een dorp kwamen, waar een rijke grondbezitter woonde, genaamd Rāmacandra Khān. Nityānanda Prabhu ging het landgoed van de man binnen en ging op het altaar van de *durgā-maṇḍapa* zitten. Vroeger hadden de rijken in Bengalen zulke *maṇḍapas* (baldakijnen voor ceremoniële doeleinden) voor Caṇḍī, of Durgā. Hij dacht, "De avond valt en waar kunnen we nu nog naartoe gaan? Morgenochtend zetten we onze tocht voort."

In die tussentijd zond Rāmacandra Khān een van zijn dienaren om Nityānanda Prabhu te spreken. Op sarcastische wijze zei de man, "Er is hier in huis niet voldoende ruimte voor jou, maar we hebben een *gośālā*, een hele zuivere plek vanwege de aanwezigheid van koeien en koemest. Heiligen en *sādhus* dienen daar te verblijven, dus ga maar naar de *gośālā*."

Toen Nityānanda Prabhu dit hoorde, werd hij boos en zei, "Ja, je hebt gelijk. Deze plek is niet geschikt voor mij. Dit hier is bestemd voor koeienmoordenaars en vleeseters." Nadat hij dit had gezegd, verliet hij die plek. De volgende dag vielen moslims Rāmacandra Khān en zijn hele familie aan en arresteerden hen. Ze slachtten ook een koe, braadden het vlees en consumeerden het op precies dezelfde plek. Het hele dorp werd vernield.

Nityānanda Prabhu heeft twee aspecten, evenals een moederleeuw. Tegen haar pups is de leeuwin ontzettend lief, maar voor anderen is ze ontzettend gevaarlijk. Op dezelfde manier is Nityānanda Prabhu supergenadig voor de toegewijden en hij is de onderwerper van atheïsten. Zoals Baladeva Prabhu een handploeg en een knots vasthoudt en Dvidida, de gorilla, en anderen ombracht, die vijandig waren jegens Kṛṣṇa, zo onderwerpt Nityānanda Prabhu atheïsten en vergroot *gaura-prema* in toegewijden.

We moeten nooit denken, dat er enig verschil is tussen Caitanya Mahāprabhu en Nityānanda Prabhu; er is alleen een verschil in hun lichaam. Nityānanda Prabhu is de complete *guru-tattva* en waar ook de *guru* is, is Nityānanda Prabhu aanwezig. Waar ook de activiteiten van *guru* worden uitgevoerd, wordt aan de *jīvas* de boodschap van Kṛṣṇa gegeven, dat alleen door *bhakti* het ware heil kan worden bereikt. Dit wordt allemaal door Nityānanda Prabhu gemanifesteerd. Op deze dag bieden we daarom *praṇāma* aan aan hem, die de meest genadevolle en complete *guru-tattva* is en we bidden, dat hij ons altijd genadig mag zijn.

Uit: *Śrī Prabandhāvalī – A Collection Of Devotional Essays*
Gauḍīya Vedānta Publications 2003

Nederlandse vertaling: 2017 Indirā dāsī
Publicatie: www.jayaradhe.nl